Hekim Karikatüristler

RÖPORTAJ
PROF. DR.
NADİR ŞENER

KİMİ ZAMAN PROTEST BİR HAYKIRIŞ KİMİ ZAMAN İSE SADECE GÜLMEYİ HEDEF ALAN MİZAH, UZMANLARA GÖRE PSİKOLOJİYİ BESLEYEN, STRESİ KONTROL ALTINA ALAN EN ÖNEMLİ VİTAMİN KAYNAĞI... OLAYLARA BAKIŞ AÇISINI DEĞİŞTİRİCİ ETKİSİ İSE EMPATİ KURMA YETENEĞİNİ ARTICI ÖZELLİĞE SAHİP. İNSAN İLİŞKİSİ ÇOK FAZLA OLAN DOLAYISIYLA ÇOK DA FAZLA HİKAYE BİRİKTİREN, GÖZLEM YAPAN ÇİZER HEKİMLERLE MİZAH ÜZERİNE KONUŞTUK.

DR. ALİ COŞKUN
DR. HALİS DOKGÖZ
R
DR. UĞUR ÖZEL

Karikatürü protest bir ifadenin en naif şekli olarak tariflersek, siz aykırı ve protest bir insan mısınız? Karikatürü bunun için mi seviyorsunuz?

Dr. Ali Coşkun: Her zaman sonuç itibariyle uzlaşmacı bir insanımdır. Ama o sonuca varıncaya kadar, gücümle orantılı olarak toplum için yararlı olacağına inandığım her kazanım için mücadeleden asla vazgeçmem. Bu mücadeleyi bazen tek başıma da yapmam gerekebilir ama gerçeği söylemek gerekirse bu beni daha da motive etmektedir. Bu konuda bu nedenle mi karikatüre ağırlık verdim, yoksa bu mizaçta olduğum için mi karikatür bende yaşam buldu, bunu tam olarak ayırt edemiyorum ama sonuçta karikatür benim için bir yaşam tarzı. Karikatürle zekanızı da en geniş biçimde kullanabiliyorsunuz, o kadar ki bazen muhattabınız, nasıl bir eleştiri ilettiğinizi veya tam olarak ne demek istediğinizi dahi yardımsız anlayamayabiliyor. Ama siz biliyorsunuz. Bu tıpkı bir kasaya şifre koymak gibi. Yani isterseniz çok açıkça karikatürle eleştirebileceğiniz gibi, isterseniz karikatürünüzü yardımsız anlayamaz hale getirebiliyorsunuz eleştireceğiniz kişileri. Bazen de o kişi karikatürdeki hicivi onun için yaptığınızı bilir ama koyduğunuz şifre nedeniyle size birşey diyemez. Bu da doyumsuz bir zeka oyunudur.

Dr. Halis Dokgöz: Karikatürü sadece protest bir yaklaşımın naif ifadesi gibi tanımlamaya çalışırsak karikatüre haksızlık etmiş oluruz. Karikatür naif, protest ve aykırı unsurlar içerebildiği gibi aynı zamanda resim sanatının abartı özelliklerinden de yararlanarak zaman zaman güler yüzlü zaman zaman da sert olabilen editoryal günlük tüketilen karikatürden grafik sanata kadar geniş bir yelpazede dağılım göstermektedir. Bana gelince editoryal karikatürden yola çıkıp grafik mizah olarak tanımlayabileceğimiz alanda yaşamın her alanıyla olan sorunumu/bakışımı çizgilerle ifade etmeye çalışıyorum.

Dr. Kadir Doğruer: Karikatürün protest bir sanat dalı olduğu tartışılır bir tanımlama bence. İçinde protesti barındırabilir, ancak protest olmayı hedeflemez karikatür. Karikatür; Turan Selçuk'un da dediği gibi "çizgiyle/çizgide mizah..." sanatıdır. Bu durumda karikatürcünün mizahçı olması ilk hedef... Mizah ise tarifi zor bir durum. Aslında Fransızca'daki "le humour" kelimesi anlamıyla karikatürün hedeflerini açıklamak mümkün. Humour çok kapsamlı bir anlama sahip. Karikatürcü bu kapsamlı anlamı içselleştirmiş, humoristik kimliği ile sanatını veya yaşamını sürdüren kişi olmayı seçmiştir.

Karikatürün zeki duruşu, humour'un akılla olan organik bağı karikatürcüyü mesleğine bağlar. Ben karikatürcü olarak mesleğime bağlıyım ve çok seviyorum. Karikatürü farkındalığıma ve içsel bilincime katkıda bulunduğu için seviyorum. Karikatürün bana hümanistik farklı avantajlar sağlaması nedeniyle seviyorum.

Dr. Uğur Özel: Aykırı değilim ama az da olsa protestliğim, beni ve çevredekileri huzursuz edebiliyor. Aslında çoğu kimse çoğu şeyin farkında ama, kimse birşey yapmıyor. "Bu belki yaradılış, belki de yorgunluktan" diyor Necatigil. Karikatür bazen bunun için iyi gelebiliyor.

Doktor olarak çoğu zaman bizim göremediklerimizin sizin gözünüzden kaçmadığını biliyoruz. En son ne gördünüz? Örneğin son yıllardaki hasta ve hasta yakınlarındaki davranış değişiklikleri karikatürlerinize malzeme oluyor mu?

Dr. Ali Coşkun: Son yıllarda hasta ve yakınlarının anatomilerindeki ve postürlerindeki en önemli değişiklik ellerinin yere uzaklığının her geçen yıl itibariyle artmasıdır. Artık eller yerden en uzak seviyeye gelmiş ve doktora saldırı pozisyonuna hazırlanmıştır. Oysa eller aşağıda iken saygı vardı, doktora minnet duyarlardı. Ne oldu da geçen yıllarda saygı pozisyonunda duran eller, onu tedavi etmeye çalışan, Ölüm Meleği'nden mola almaya çalışan doktora karşı kalkmaya başladı? Bunun nedenleri yani hekime şiddetin nedenleri oldukça fazla. Ama bildiğim doktorlarımızın bu gidişe katkıları en azdır. Bundan sonra bu durum ancak, hürriyeti bağlayıcı + ekonomik cezai tedbirlerle ve ciddi polisiye tedbirlerle geriye dönebilir. Ama bu konuda da olmayan(!) hekim odamız daha aktif çalışmalıdır. Diğer bir konu da uzman hekimlerin giderek artan özlük hakları kayıplarıdır. Umarım bu konu da yine yukarıda bahsettiğim tabip odamızca

Son yıllarda hasta ve yakınlarının anatomilerindeki ve postürlerindeki en önemli değişiklik ellerinin yere uzaklığının her geçen yıl itibariyle artmasıdır. Artık eller yerden en uzak seviyeye gelmiş ve doktora saldırı pozisyonuna hazırlanmıştır. Oysa eller aşağıda iken saygı vardı, doktora minnet duyarlardı. Ne oldu da geçen yıllarda saygı pozisyonunda duran eller, onu tedavi etmeye çalışan, Ölüm Meleği'nden mola almaya çalışan doktora karşı kalkmaya başladı?

kurulacak bir "uzman hekim hakları platformuyla", çözüm yoluna girmek zorundadır, yoksa gelecekte uzman hekim kalitesinin de iyice düşeceğini düşünüyorum.

Dr. Halis Dokgöz: Bu soru doktor olduğumuzdan sık sık karşımıza çıkıyor. Doktorlar, mesleklerinin uygulama alanı gereği toplumun her kesiminden insanla karşılaşabilmekteler. Bu durum bize zengin bir gözlem alanı yaratmakta ve mesleğimiz gereği ayrıntıcı olma niteliği ve mizahçılığın kattığı çelişkileri görebilme yetisi de bir araya gelince tadından yenmez hale gelebiliyor. Toplumun gördüğü şeyi bizler belki görünür olmadan önce fark edebiliyoruz. Son dönemlerde en ön plana çıkan durum naiflikten çok şiddet kavramı diyebilirim...

Dr. Kadir Doğruer: Çok uzun zamandır yoğun bakımlarda çalışıyorum. Yoğum bakım ortamında çalışalı beri gerek hekimliğe, gerek ülkeme, gerek insanlığa, gerek ölüme veya yaşama, gerekse de kendime bakışım çok değişti. Karikatürün şekillendirdiği algımın da katkısıyla sanki tüm formasyonum farklılık gösterdi. Değerlendirme kriterlerimin de değişimiyle karikatürüm de, iş disiplinim de değişti.

Bir hekim olarak hasta/hasta yakını davranış şekillerinde olağanüstü olumsuz değişimlerin olduğu kanaatindeyim. Bütünsel değişimlerin bireysel değişimler üzerindeki etkisinin bu olumsuz süreçteki en önemli faktör olduğu düşüncesindeyim.

Dr. Uğur Özel: Sanırım bazılarımız daha gözlemci. Ya da bazı yerlerde burnumuzun dibinde biten bazı olaylar, bazı insanlar bizi buluyor. Örneğin 270 kişilik uçakta en renkli ya da problemli arkadaşları Allah benim yanıma gönderiyor. Beraber 10 saat yolculuk edebiliyoruz. Bu biraz talihsizlik ya da talih! Şimdiye dek hep olaylar beni buldu. Bundan da memnunum aslında.

Son yıllarda hasta ve yakınları değişti, doktorlar da değişti. Belli bir grup zembille inmiyor dünyaya, lakin anlayışlar arasında uçurum oluştu. 90 yaşındaki hasta komada acile geliyor. Yoğun bakıma alıyoruz, 3 saat sonra kaybediyoruz. Haber vermeye korkuyoruz. Ortalık yıkılıyor. Herkes rahmetli Celal Bayar kadar şanslı değil maalesef. Hastalar ve yakınları ilginç, sizi kimse dinlemiyor

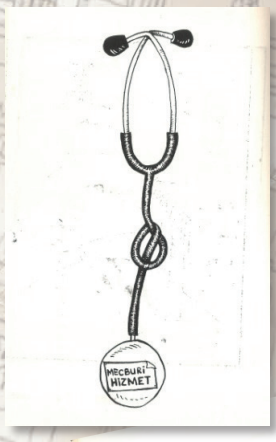

Dr. Ali Coşkun'un çalışmaları

Dr. ALİ COŞKUN

1964 Samsun doğumlu. Ondokuzmayıs üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1987'de mezun oldu. 1996'da "Biyokimya" ve "Klinik Biyokimya Uzmanı" oldu. Halen Ünye Devlet Hastanesi Merkez Labaratuvarı'nda Klinik Biyokimya Uzmanı olarak çalışmaktadır. Bir karikatür kitabı olan, çeşitli sergilere katılan Dr. Ali Coşkun karikatür yanında, tıbbi animasyon çizimleri, tıp ressamlığı ile de ilgilenmektedir.

Dr. HALİS DOKGÖZ

1967 yılında Çorum'da doğdu. 1989 yılında 19 Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1999'da İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'nde Adli Tıp ihtisasını tamamladı. Halen Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi (Prof.Dr.) olarak çalışmaktadır. Karikatüre 1985'de başladı. İlk karikatürü aynı yıl "Kılçık" dergisinde yayınlandı. Daha sonra karikatürleri Gırgır, Limon, Çarşaf, Hıbır, Gümgüm, Akrep (Kıbrıs), Hallo (Almanya), ArteFacto (İspanya), Cumhuriyet, Bulvar, Bizim Gazete, Hürriyet, Milliyet, BirGün, Radikal, Yurt ve Sabah gibi pek çok gazete ve dergide yayınlandı.

ve inanmıyor. Saygı da yok. Her yerde kayıp olan saygıyı hastanede beklemek bana gerçekçi gelmiyor. Ben anestezi uzmanıyım. Mesela çok riskli bir hastaya olası komplikasyonlar hakkında bilgi veriyorum. Bazen en kötü şeylerden bahsediyorum, sonunda soracağınız bir şey var mı diyorum, geçen birisi sordu "terlik getirecek miyiz?"...

Fransa'daki "Charlie Hedbo" saldırısını duyunca ne düşündünüz? Sizin başınıza çizdiklerinizden dolayı birşey geldi mi?

Dr. Ali Coşkun: Charlie Hedbo kesinlikle yanlış yolda. Ama ona cezayı bu şekilde kesmek asla bu güzel dinimizi bize ulaştıran Peygamber Efendimizin (SAV) düsturuna ve İslam'a uymaz. İslam cana kıymayı en büyük günah kabul eder. O dergiyi almazsın, tanıdıklarına da söylersin onlar da almazlar, dergiye de kınama maili atarsın olur biter. Maalesef İslam dinimizi bilmiyoruz ve en önemlisi de Kur'an ne diyor hiç okumuyoruz, Peygamber efendimizin (SAV) hayatını hiç bilmiyoruz. Bilmemek çok büyük bir cehalettir. Hepimiz cehaletle savaşmalıyız.

Dr. Halis Dokgöz: Bu sorunuza yanıtımı bu olayı duyduğumda çizdiğim karikatürü sizinle paylaşarak yanıtlamış olayım...

azalırken, karikatüre bu saldırının olması çaresizlik hissettiriyor... Karikatürün tüm seyri boyunca böyle bir şey yaşanmamış.

Yazanların, çizenlerin hep başına bir şeyler gelmiştir. Ancak, böylesi kitlesel saldırılar, nefret söylemleri...??? Çizdiklerimden dolayı başıma bir şey gelmedi. Bir iki tehdit mektubu o kadar...

Dr. Uğur Özel: Fransa'daki karikatüristlere olan saldırıyı duyunca çok üzüldüm tabii. Hiçbir suçun çözümü ya da cezası şiddet değildir ki! Ama herkes öyle düşünmüyor. Maalesef herkes eğitimli değil dünyada. Ne dersek diyelim hepimiz bazen çifte standartlı olabiliyoruz. Çok şeyi aklımızdan geçirmemizde hiçbir sakınca yok. Ama çoğu şeyi de insan yapmamalı. Ben asla öyle bir şey çizemezdim. Çok sıkı takip ettiğim ülkemizdeki karikatür dergilerinde, bazen "bu kadar da olmaz!" dediğim karikatürler çıkıyor. Bu işte küfür ve bayağılığı ters buluyorum. Kutsal değerler içinse bunu hiç kabul edemem. Ama kimse kimseye böyle bir ceza vermemeli. Bana çizdiklerimden dolayı eleştiriler geldi tabii. Bundan da mutlu oldum. Ama kimse kötü laf etmedi, şiddet uygulamadı ya da görev yerimi değiştirmedi.

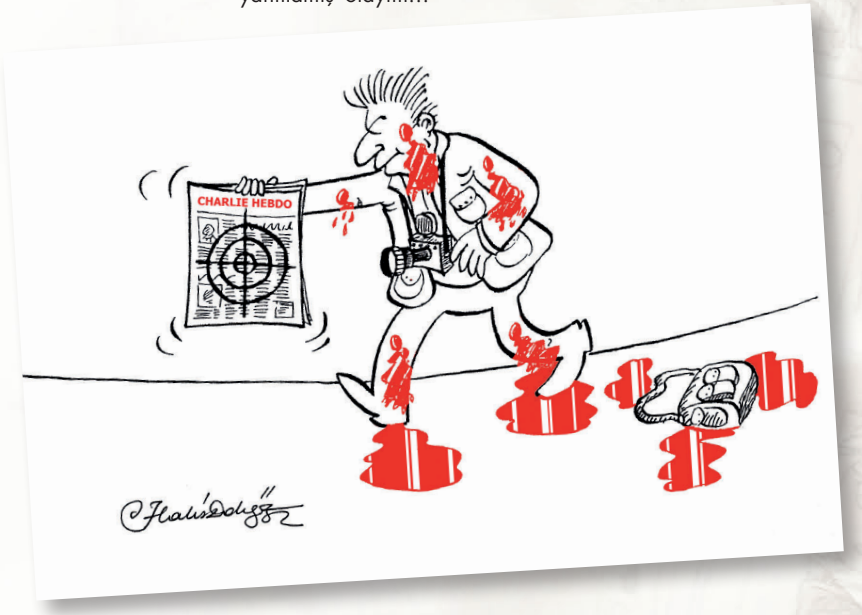

Dr. Halis Dokgöz'un "Charlie Hebdo" için çizdiği karikatür

Dr. Kadir Doğruer: Üzüldüm... Umut kaybettirici bir şey. Zaten gelecekle ilgili olumlu beklentilerim giderek

En çok ne zaman verimli olursunuz? İlham ne zaman gelir ya da gelmez?

Dr. Ali Coşkun: Zamanı yok. Her

zaman da olabilir. Ama sanırım kendimi şu işi yapmalıyım diye cendereye aldığım zamanlar daha verimli oluyorum.

Dr. Halis Dokgöz: Çifte meslekli insanların en önemli sorunu hangi mesleği önceleyecekleri mevzusu desek haksızlık etmiş olmayız sanırım. O nedenle bazen doktorluk bazen de karikatüristlik ön plana çıkıyor diyebilirim. Açıkçası ilhamı hiç beklemem... Küçük bir defterim var kısa kısa notlar alırım. Bazen bir panel veya toplantıda bazen de bir markette vs. Sonra bıkıp usanmadan çizerim. O nedenle hiç ilham beklemedim, geleceğini de sanmıyorum. 25 yıldır karikatür çizen biri olarak gelse şimdiye kadar gelirdi zaten! Etkilendiğim bir olay veya durum varsa o zaman çok verimli olurum. Bir de tembel bir yapım var sanırım, zorunlu durumlar varsa çizmeyi daha çok severim. Örneğin bir kongrede konuşmam vardır, derslere girmekteyimdir, poliklinikteyimdir ve bu arada da çizmem gerekmektedir. İşte en uygun ve verimli zaman bu...

Dr. Kadir Doğruer: Huzurun, mutluluğun ve konforun olduğu anlar üretmek için uygun. Ancak, stresler, ağır psişik gerilimler sonrasında farklı kalitede işler üretebildim. Bu soruya çok net cevap vermek güç. Ancak, ilhamla çalışmadım hiç. Bir proje hazırlarım ve o projeyi gerçekleştirebilmek için düşünsel ve fizik efor göstermeye gayret ederim.

Dr. Uğur Özel: Ben en çok yorulduğum zaman verimli olurum. İşler ters gittiği zaman. Ama en çok da aşık olunca verimli olunur bak! Ben 25 yıl önceki seviyemi hala özlüyorum. Oturup da özel olarak bir şey çizeyim dediğim zaman çöp adam bile yapamam.

Karikatüristler ciddi adamlarmış doğru mu? Sizi en çok ne güldürür?

Dr. Ali Coşkun: Ben çok gülerim. Olduğundan farklı görünen bir tavrı veya kişiyi yakalarsam çok gülerim.

Dr. Halis Dokgöz: Karikatüristlerin eğlenceli insanlar olduklarına inanılması tamamen bir mittir. Çeşitli dergilerde çizdiğim dönemlerde, sergilerde ve uluslararası çizerlerle bir araya geldiğimizde gördüğüm durum genellikle çok eğlenceli değil ciddi(!) oldukları yönünde bir kanaatim var. Ama bu ciddiliğin suratsızlık ve keyifsizlik gibi

Dr. Halis Dokgöz'ün diğer çalışmaları

Dr. KADİR DOĞRUER

1962 Samsun doğumlu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1985 yılında İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1994 yılında İ.Ü. Tıp Fakültesi Anestezi ve Reanimasyon Ana Bilim Dalı'nda uzmanlık öğrenimini tamamladı. Halen bir özel hastanede anestezi ve yoğun bakım departmanı sorumlu hekimi olarak çalışmaktadır. İlk karikatürü 1977'de Çarşaf'ta yayımlandı. Çivi ve Gırgır dergileri ile Hürriyet ve Tercüman gazetelerinde karikatürleri yayımlandı. Birçok ulusal ve uluslararası karikatür yarışma ve sergilerine katılmıştır. Bunlardan toplam 22 ödülü vardır.

Dr. Kadir Doğruer'in çalışması

algılanmasını da istemem. Tanımaktan büyük keyif aldığım pek çok çizer dostum var ve onlardan çok şey öğrendim. Örneğin Valeri Kurtu kendisiyle Berlin'de yaptığım söyleşide bana "Çıldırmamak için mizaha sarılacaksın" demişti... Yaşamda beni en çok güldüren şeyler, çok ciddi adamlar... Ciddi adamlara bayılırım...Gülmekten bayılırım yani...

Dr. Kadir Doğruer: Karikatürcüler değil de, "karikatür ciddi bir iştir" derdi Semih Balcıoğlu. En çok şuna gülerim diyebilmem mümkün değil.

Dr. Uğur Özel: Ben hayatım boyunca hiç ciddi olamadım. Ama dışardan da aşırı ciddi, soğuk, ters bir adam olarak görünüyormuşum iyi mi?

Kime mesaj vermek istersiniz?

Dr. Ali Coşkun: Ülkemize sahip çıkalım. Ülkemizin tüm değerlerine sahip çıkalım. Kayı boyu da bizim, Selçuklu da, Osmanlı da bizim, Atatürk de. Onları birbiri ile vuruşturmayalım hepsini sevelim ve sahip çıkalım. Ve çok ama çok çalışalım. Karanlığa kızacağımıza bir kibritle mum yakalım, ama o kibriti de o mumu da biz yapalım.

Dr. Halis Dokgöz: Mesaj vermek demeyelim de bir dileğim var... İnsanların yaşadıkları ve yaşamadıkları çevreye sahip çıkmaları ve mizahtan/karikatürden uzak durmamaları... Dünyayı daha yaşanılır ve sahiplenebilir halde benimseyebilmemiz için içimizdeki gülümseme ve çevre sevgisini yitirmememiz gerekir diye düşünüyorum.

Dr. Kadir Doğruer: Mesaj vermek gibi bir derdim yok. Beni anlarlar, anlamazlar bunu önemseyerek çizmiyorum. Önce kendimin beğeneceği karikatürler çizmeye çalışıyorum. Estetiği ve düşünsel bütünlüğü sağlam karikatürler çizmeyi hedefliyorum.

Dr. Uğur Özel: Mesajım ciddi adamlara, espriyi, şakayı basit görenlere. Kasmaya gerek yok ki rahat olun. Gülen adamdan zarar gelmez derdi bir büyüğüm. Bir mesajım da devlet temsilcilerine; "ciddiyetin lüzumu yok."

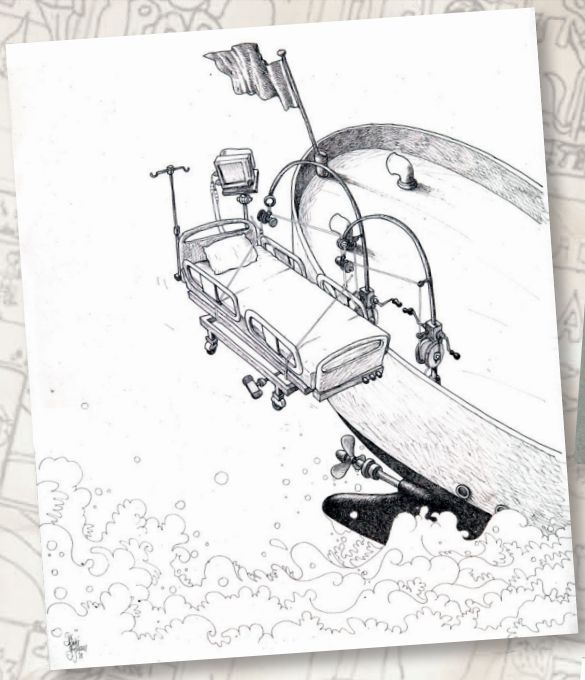

Dr. Kadir Doğruer'in diğer çalışmaları

Dr. Uğur Özel'in çalışmaları

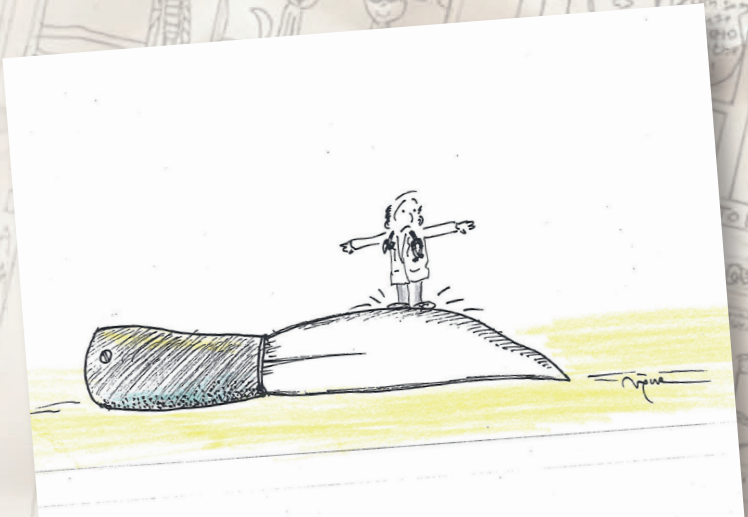

Dr. UĞUR ÖZEL

1968 Amasya'nın Gümüşhacıköy ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu burada, liseyi İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'nde bitirdi. 1991'de Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 2002 yılında Anestezi ve Reanimasyon uzmanı oldu. Halen Bursa'da özel bir sağlık kuruluşunda Anestezi uzmanı olarak çalışmaktadır. Liseden beri karikatür çiziyor, mizah yazıları ve şiirler yazıyor. Yazı ve çizileri çalıştığı şehirlerde lokal dergilerde yayınlandı.